N°. 186.

DE GRONDWET.

VERSCHIJNT
Alle dagen, behalve Zon- en Feestdagen.

PRIJS DER ADVERTENTIEN:
Van één tot zes regels. . . . . ƒ 1.00.
Voor elken regel meer. . . . . » 0.15.
Behalve de 35 cts. zegelgeld.

VRIJDAG 30 DECEMBER.

UITGEVERS-DIRECTEUREN:
JOH. NOMAN en ZOON, te 's Gravenhage.

Brieven franco aan het Bureau De Grondwet.
Jan Hendrikstraat, n°. 259.

ABONNEMENTSPRIJS:
Voor 's Gravenhage per 3 maanden . . . . . ƒ 2.50.
Voor de overige steden des Rijks . . . . . . ƒ 2.90.

Hoofd-Bureau voor Ned. Oost-Indie:
VAN HAREN NOMAN EN KOLFF, te Batavia.
Prijs franco per Landmail voor Java en buitenbezittingen, per jaar, met vooruitbetaling bij het nemen van het abonnement ƒ 60, Ned. Cour.

De discussiën over de Begrooting.

IX.

DE WET OP DE MIDDELEN.

»'t Is jammer, dat men zoo weinig de stoffelijke en zedelijke nadeelen van eene belasting nagaat.«

In dat woord van den Heer SLOET TOT OLDHUIS ligt de slotsom van ons oordeel over de beraadslagingen, die gehouden zijn in de Tweede Kamer over de Wet op de middelen. Wij staven dat oordeel met te wijzen op den korten tijd, dat, op het gering getal leden, door wie, en op den beperkten omvang der zaken en belangen, waarover, het woord gevoerd is.

Nog geen twee voormiddag-zittingen zijn besteed aan de overweging van het wets-ontwerp, dat beslissen moest op hoedanige wijze en tot welk hoogst aanzienlijk bedrag de Rijks-uitgaven, over één jaar, zullen worden bestreden; langs welken weg van de ingezetenen door belastingen, voor meer dan de helft van hetgeen benoodigd is, tot bestrijding daarvan zal worden geheven; terwijl de beraadslagingen zich uitsluitend bepaalden tot algemeene beschouwingen, zonder dat elk soort der middelen, 't zij naar hun aard, in hun bedrag, of in de verhooging door opcenten, 't zij in betrekking tot de wijze van invordering, afzonderlijk en opzettelijk een onderwerp van naauwgezette overweging heeft uitgemaakt.

Ofschoon de behandeling van het voorstel der negen leden tot afschaffing van den accijns op het geslagt en van het tonnegeld, de meeste leden zal hebben geleid, hunne beschouwingen over de Wet op de middelen of op het belastingstelsel te besparen tot de behandeling van het voorstel, zoo is het evenwel des te meer te bejammeren, dat niet het voorstel vóór dat wets-ontwerp is in overweging genomen, en wij vereenigen ons ten sterkste met het gevoelen, dat, evenmin als de voorstellers van de afschaffing van den accijns op het geslagt en van het tonnegeld, ook die leden, die op afschaffing der Staats-loterij en van den accijns op het gemaal, de zeep en de brandstoffen hebben aangedrongen, hunne stem konden geven aan de Wet op de middelen. De bedenkingen, door den Min. van Fin. daartegen ingebragt, zijn niet meer geweest dan redenen van convenientie, die allen moesten afstuiten op de heilige en dure verpligtingen van den Volksvertegenwoordiger, om zijne stem uit te brengen in het belang der ingezetenen, tot welks behartiging hij, in de eerste plaats, geroepen wordt, en naar zijne innige overtuiging omtrent de deugdelijkheid van het belastingstelsel.

Zoo wij overgaan tot de beschouwing van hetgeen over de Wet op de middelen is gezegd, kunnen wij veilig ter zijde stellen, wat tot verdediging van het wets-ontwerp is aangevoerd, voor zoo ver daarbij beloften en toezeggingen voor de toekomst zijn gedaan. Niets is gemakkelijker, dan op zoodanige wijze uitzigten voor te spiegelen, om zich voor'shands van de aanneming van een wets-ontwerp te verzekeren; maar het strijdt nadrukkelijk met den pligt van een Volksvertegenwoordiger, om zich te vreden te stellen met zulke onbepaalde toezeggingen, waarvan de vervulling niet enkel op een ver verwijderd, maar op een onzeker tijdstip te wachten is.

Ernstig was het woord, waarmede de beraadslaging een aanvang nam:

»Bij deze wet worden aan de ingezetenen zware lasten opgelegd, die zij niet kunnen ontgaan; want zij zijn onmisbaar in het belang van ons maatschappelijk bestaan. Maar is het eene waarheid, dat de belastingen een noodzakelijk en onvermijdelijk kwaad zijn in elken staat, dan klimt ook naar die mate onze verpligting, om dat kwaad, zooveel mogelijk, te temperen; wij moeten waken tegen eene ongelijkmatige verdeeling der lasten over de ingezetenen, en zorg dragen, dat zij worden geheven in verhouding tot ieders stand en behoefte in de maatschappij. Vooral in de tegenwoordige, voor den middelbaren en lageren stand zoo zeer drukkende tijdsomstandigheden, behooren wij de meeste behoedzaamheid in acht te nemen en verligting aan te brengen daar, waar, naar het algemeen en onwederlegbaar oordeel, de nood het hoogst geklommen is. In vorige jaren heb ik mijne goedkeuring aan de wet op de middelen onthouden, omdat ik in het stelsel, daarbij aangenomen, de kiem zag nedergelegd voor den ondergang van eenen stand, waarin elke maatschappij hare grootste kracht moet zoeken. De uitkomst regtvaardigt reeds gedeeltelijk die voorspelling van vroegere jaren. Dat stelsel vind ik terug in de aangeboden wet: ook aan haar zal ik mijn goedkeurend votum weigeren. Ik gevoel mij hiertoe te meer gedrongen in de tijden, welke wij thans beleven, op een oogenblik, dat de duurte der levensmiddelen in alle staten van Europa eene regtmatige bezorgdheid wekt; nu ieder zich met regt over dien toestand bekommert, had men het stelsel van belastingen, tot nu toe gevolgd, in het hart moeten aantasten en daaruit laten verdwijnen diegenen, welke de eerste en noodzakelijkste levensbehoeften gevoelig doen stijgen.«

Zoo sprak de heer HENGST, en in gelijken geest de heer VAN NISPEN VAN SEVENAER:

»Ik moet als mijne vaststaande overtuiging op den voorgrond stellen, dat ons belastingstelsel, zooals het thans bestaat, vooral ook bij den gunstigen toestand van 's lands geldmiddelen, niet langer zoo mag blijven. Is het billijk, is het regtvaardig, dat tot instandhouding van den Staat zij, die het minste belang daarbij hebben, in zoo zware mate moeten bijdragen? Is het billijk, is het regtvaardig, dat de meergegoeden niet naar mate van hun vermogen en de minstgegoeden in te zware mate in de lasten moeten dragen? Neen, naar mijne innige overtuiging is dit niet billijk, is dit niet regtvaardig.

»Het is mij gebleken, dat het op dit oogenblik de meening was van een groot gedeelte der leden, die in de afdeelingen tegenwoordig waren, dat er verandering moest komen in het belastingstelsel en dat het meer bepaaldelijk de accijns op het gemaal was, die het eerst uit de rij der belastingen moest verdwijnen.«

De heer ZIJLKER was van hetzelfde gevoelen:

»De ellende, waaraan velen van onze werklieden en geringe burgers op dit oogenblik ten prooi zijn gegeven, niet alleen door de duurte der levensmiddelen; maar vooral ook ten gevolge der accijnsen, welke al hetgeen voor hun dagelijksch onderhoud en het leven een onvoorwaardelijk vereischte is, kunstmatig in prijs verhoogt, en dit niet tijdelijk, voor een oogenblik, niet gelijkstaande met een mislukten oogst, waarbij altijd toch nog de hoop levendig kan zijn, dat die weldra weêr door milderen zegen en overvloed wordt vervangen; neen, de accijnsen houden onveranderlijk op hoogen prijs vleesch, brood, zout, zeep, brandstof en al datgeen wat toch ook de arme man niet kan missen.«

De Heer VAN DER VEEN deelde in dezelfde bezwaren.

»Ik heb telken jare gemeend mijne stem aan de begrooting van middelen te moeten weigeren, om de gebreken van ons belastingstelsel. Dat stelsel is *nog* niet grondig verbeterd en ik zie mij derhalve genoodzaakt, ook nu weder, deze begrooting af te stemmen.

Voor mingegoeden de bezwaren weg te nemen, die hun het verkrijgen dier middelen (onontbeerlijk voedsel en om gezond, zindelijk, behagelijk *zelfs* te kunnen leven bij zwaren arbeid en gering vermogen) bemoeijelijken en te gelijker tijd de Regering bij magte te houden, om ook door hare instellingen die ontwikkeling te bevorderen, dat is het doel, 't welk ik alleen door eene grondige verbetering van ons belastingstelsel te verkrijgen, mogelijk acht.«

Ook de Heer VAN HEIDEN REINESTEIN:

»Ik ben nog geenszins teruggekomen van het denkbeeld, vroeger meermalen door mij voorgestaan, dat ons geheele belastingstelsel noodwendig wijziging behoeft en dat vooral de verhouding in den druk der belastingen tusschen de meer gegoeden en de min gegoeden niet is degene, die zij behoort te zijn. Ik ben van die overtuiging, zeg ik, niet teruggekomen.«

De Heer SLICHER VAN DOMBURG bestreed uit hetzelfde oogpunt het wetsontwerp:

»Vooral met het oog op den druk der tijden en met het oog op onze gunstige finantiële omstandigheden, had ik mij gevleid, dat de Regering, bij de discussiën van de wet op de middelen, nog een voorstel zoude gedaan hebben, strekkende, om de belastingen op de eerste levensbehoeften zoo niet gedeeltelijk af te schaffen, dan althans te verligten door eene tijdelijke opheffing.

»Ik betreur het dat de Regering daar niet is toe kunnen overgaan; maar zich daarentegen stellig verklaard heeft, dat niet te zullen doen. Gaarne had ik gezien dat het initiatief van de Regering was uitgegaan. Nu zal ik mij welligt verpligt gevoelen, dat doel, namelijk vermindering van belasting op de eerste levensbehoeften, langs een anderen weg te bereiken.«

De Heer STORM VAN 's GRAVESANDE drukte zich even bepaald uit:

»Ik heb den indruk ontvangen, dat de Minister, naar mijn inzien, het nut niet levendig genoeg besefte, dat in de afschaffing van den accijns op de rogge gelegen zou zijn, ja, ik zou bijna met bescheidenheid zeggen, daaromtrent niet geheel en al op de hoogte van de zaak is. Mijne zienswijze nopens de ongelijkmatigheid van den druk der belastingen rust daarop, dat hier te lande een aantal personen zijn, die zeer groote inkomsten hebben; doch met kleine gezinnen en in kleine huizen wonen, die welligt velerlei kostbare kunstwerken bevatten, en dat juist deze personen een zeer gering aandeel in de belastingen dragen. Dit kan niet worden tegengesproken en juist deze omstandigheid brengt een onaangenamen indruk te weeg bij velen, die nu meenen, dat zij veel, ja te veel, in de belastingen dragen en daardoor gedrukt worden. Ik zal dit punt thans echter in het midden laten; maar het is naar mijn inzien een feit, dat er in ons land een aantal personen zijn, die geen genoegzaam aandeel in de belastingen dragen, juist, omdat men hoofdzakelijk eene belasting van de vertering heft.

»Wanneer men een zeker gedeelte van de Staatsinkomsten kan missen, doch niet groot genoeg, om eene belasting geheel op te heffen, dan zou er geenerlei bezwaar in bestaan, om bijv. de opcenten op het gemaal, voor zooveel de rogge betreft, al ware het tijdelijk, niet te heffen.«

Maar behalve deze verklaarde tegenstanders van het bestaande belastingstelsel in het algemeen, waarbij zich nog de HH. LUIJBEN en BOTS hebben gevoegd, bestonden bij verschillende sprekers groote bezwaren tegen de *Staats-loterij*, waarover zich onderscheiden, op krachtige wijze, hebben doen hooren.

De heer BLAUPOT TEN CATE verhief zijne stem tegen de belasting op de vrouwelijke dienstboden en tegen de Staats-loterij, en nam daaruit aanleiding, om met een ernstig woord te sluiten: »dat men niet, ten koste van de zedelijkheid, de schatkist mag verrijken.«

De Heer VAN LENNEP zegt:

»De loterij, zooals zij thans bestaat, kost niet alleen millioenen aan de ingezetenen door de wijze van heffing van betaling; maar zij kost ook nog eenige millioenen bovendien door de ongelukkige gevolgen, welke zij met zich sleept, en die millioenen komen niet in de staatskas. Maar dan rijst de vraag: mag de Staat voortgaan zoodanig onzedelijk middel te heffen? Mag de Staat zich tot regel stellen: *quo cumque ex fornore nummos* te verkrijgen.

»Ik verklaar plegtig, dat, zoolang ik de eer zal hebben, als Volksvertegenwoordiger op te treden, ik voortaan nimmer aan eenige wet op de middelen mijne goedkeuring zal geven, zoolang de thans bestaande Staats-loterij, als middel van inkomst, voorkomt.«

De Heer MACKAIJ herinnerde aan zijne vroegere bestrijding van de loterij; maar voegde daarbij:

»Het is ook zeer wenschelijk, dat het middel tot ontheffing van drukkende belastingen aangewend worde èn in dezen tijd van druk aan den eenen kant èn met een blik op de overschotten aan den anderen kant.«

De heer SCHUURBECQUE BOEIJE drukte bijzonder op eene gedeeltelijke afschaffing der belasting op het gemaal van de tarwe, en hoofde evenzeer: »dat de loterij allernadeeligst is voor de speelzucht der natie.«

De Heer HOFFMAN eindelijk, had bezwaar in de ongrondwettigheid, waarop de belasting op de brandstoffen wordt geheven, waarover hij sedert jaren heeft geklaagd.

De Heer VAN DEINSE zou vóór stemmen, *niet* omdat hij het bestaande stelsel van belasting onvoorwaardelijk goedkeurde of wenschte te bestendigen, veel minder, omdat hij tegen eene vermindering of wijziging, of opheffing van eenige belasting zou zijn gestemd.

Alvorens nu over te gaan tot de beschouwing van hetgeen in het voordeel van het wetsontwerp is gezegd, wenschen wij bepaaldelijk opmerkzaam te maken op het aantal leden, die, zoo zij gestemd hadden in overeenstemming met hun uitgedrukt gevoelen en onder den zoo heilzamen indruk, dat eed en pligt hun daartoe nopen moest, zich *tegen* het wetsontwerp hadden moeten verklaren.

Onder dat getal kunnen vrij gerust tellen de leden die vóór het voorstel tot afschaffing van den accijns op het geslagt en van het tonnegeld hebben gestemd, bedragende. 24

waarbij gevoegd mag worden het afwezig lid, de heer *van den Heuvel*. 1

de voorstanders der afschaffing van het gemaal als: de HH. *van Nispen van Sevenaer, Schuurbecque Boeije, van der Veen, van Heiden Reinestein en Storm van 's Gravensande*. 5

de bestrijders van de Loterij: de HH. *Mackay* en *van Lennep*. 2

de bestrijders der belasting op de brandstoffen, en van het tonnegeld: de Heer *Hoffman*. 1

de Heer *van Deinse*, die nader het middel aan de hand gaf, om de accijnsen door een hoofdgeld te vervangen. 1

de bestrijders van de heffing van het tonnegeld, de HH. *Bosscha, Baud, Rochussen, Sander, Dirks*. 5

te zamen. 39 leden.

die, indien *publiek* belang boven *partij* belang, bij allen evenzeer had gegolden, de wet op de middelen hadden behooren af te stemmen.

De tegenstanders van het »*Voorstel der Negen Leden*« hebben, eensdeels uit onkunde, anderdeels opzettelijk, te uitsluitend gelet op het Voorstel zelf, zonder het te beschouwen in verband met het einddoel, dat beoogd werd met het *stelsel*, tot welks verwezentlijking dat Voorstel, slechts een eerste stap, was.

Uitnemend is dat stelsel van hervorming van ons belastingstelsel uiteengezet door den Heer THORBECKE. Zijne woorden kunnen strekken tot programma van de grootsche taak, tot wier vervulling de constitutionnele partij, thans den heiligen strijd heeft aanvaard.

Wij roepen derhalve, voor deze woorden, de dubbele aandacht onzer bondgenooten in:

»Daaruit nu, Mijnheer de Voorzitter, meen ik te mogen afleiden, *en* dat ons belastingsysteem *hervorming* behoeft, *en* tevens de *rigting*, waarin die hervorming moet geschieden. In welke rigting? Wij moeten het hervormen zóó, dat het de productie vrijlate en de mededeeling noch binnen, noch buiten 's lands belemmere. Eene noodzakelijkheid, die mij zóó gebiedend schijnt, dat met die hervorming, al scheen zij voor de schatkist bedenkelijk, niettemin een begin zou moeten worden gemaakt.

Het is in die rigting, dat ik niet enkel heb gesproken, maar *gehandeld*. De provinciale wet heeft de accijnsen als provinciale belasting geheel uitgesloten. De gemeentewet heeft ze zooveel mogelijk beperkt. In diezelfde rigting ligt dit voorstel. Tot ondersteuning daarvan zeg ik dus niet alleen:

1°. Men mag voor de publieke behoefte niet meer van de ingezetenen eischen dan noodig is. Het regt, om belasting te heffen houdt op waar de inkomst niet noodig of de druk, dien zij op de ingezetenen legt, sterker is dan de behoefte der schatkist.

2°. De markt voor onze consumtie mag door de wetgever niet in nadeeliger toestand dan de vreemde markt worden geplaatst. Het strijdt tegen de bescherming, door den Staat aan zijne burgers verschuldigd, dat hij den prijs hunner voortbrengselen voor hen verhooge boven dien, waarvoor vreemdelingen diezelfde voortbrengselen kunnen erlangen.

3°. Wij moeten de lasten van den middenstand verligten. Ik heb daarbij echter niet zóó zeer den middenstand over het algemeen in het oog. Wij moeten, zooveel de wetgever het vermag, *dat* gedeelte van den middenstand, dat als het ware den breeden zoom dier klasse uitmaakt, dat, hetwelk het naast aan de onvermogenden of armen paalt, versterken. Dat gedeelte is het ware bolwerk tegen eene overhand nemende armoede. Zoo wij dat gedeelte des volks bevestigen, zoo wij beletten, dat er geen inbreuk op worde gemaakt door de laatste klasse der armen, zal het allengs, door opneming in zich, die klasse binnen naauwer grenzen brengen, die, zich van hare zijde uitbreidende, een kanker wordt der maatschappij.

4°. Voornamelijk echter en bovenal, Mijnheer de Voorzitter, zeg ik, — en ziedaar mijn hoofdgrond, van hoeveel gewigt ook de andere mogen zijn, — belasting heffen is oogsten, en de voorwaarde van oogsten is juiste kennis en behandeling der *voortbrengende kracht*.

Hoe vrijer men het beginsel van productie maakt, des te grooter zal de oogst, ook voor de schatkist, zijn. En dat arbeid een beginsel van productie is, erkent ieder.

Druk den arbeider, dwing hem zich met het meest onmisbare te vergenoegen, en gij zult zijn ijver, den lust om zijn toestand te verbeteren, uitdooven.

Stel hem daarentegen tot genietingen boven zijne volstrekte behoefte in staat, en gij zult zijne kracht verhoogen, zijn vlijt verdubbelen, en den grond leggen tot algemeene beschaving en zedelijke ontwikkeling der maatschappij.

En hier zijn wij nog lang niet aan overvloed. Hier geldt het nog slechts zoodanige voeding, die het ligchaam, om gezond te blijven en inspanning te kunnen verduren, volstrekt noodig heeft.

De hoofdvraag is niet, of de afschaffing van den accijns vijf, zeven, tien of vijftien cents het pond zal bedragen, schoon ik met groote bevreemding telkens op dat cijfer heb hooren aandringen, zonder dat men in aanmerking nam, dat er een groot verschil is tusschen het bedrag van den accijns en hetgeen de accijns aan den verbruiker kost. Ik vraag niet naar het verschil van eenige stuivers of centen: ik vraag, dat de wetgever een levens-, een voedingsbeginsel der nijverheid niet meer dan het verkrijgen van grondstoffen beperke.

Bij afnemende vraag naar arbeiders is het niet twijfelachtig, dat de druk dier beperking geheel op hen nederkomt, hun stand doet dalen en de voortbrenging verzwakt.

De Minister van Finantiën, in zijne rede van dezen morgen, scheen kwalijk te nemen, dat wij het voorbeeld van Engeland hadden ingeroepen. Ik geloof, dat wij dat voorbeeld te dezen aanzien, niet te veel voor oogen kunnen hebben, niet alleen van wege de stoutheid, den moed daar betoond, maar van wege de groote gevolgen, welke die stoutheid en die moed hebben gehad. Ik ben overtuigd, dat wij ten aanzien van dit beginsel, gelijkstelling der voeding van den arbeider met de grondstoffen, het voorbeeld van Engeland even goed zullen *moeten* volgen, als wij het hebben gevolgd ten aanzien van de scheepvaartwetten.

Ik eindig, Mijnheer de Voorzitter. Ik durf mij niet met den afgevaardigde uit Drenthe, den heer van der Veen, vleijen, dat wij, »geheel uit vrije beweging,« eenige wezenlijke hervorming van ons belastingstelsel zullen ondernemen. Doorgaans komt de stoot van buiten. Ik bedoel daarmede geen verwijt aan onzen landaard; want, zoo het een verwijt is, dan is het een verwijt, dat alle regeringen in alle landen verdienen. Ik riep zoo even het voorbeeld van Engeland in, en het mag een edel, hoog voorbeeld heeten; is men in Engeland »uit vrije beweging,« gelijk de geachte spreker uit Drenthe wenscht, gekomen tot die groote maatregelen, welke het beginsel hebben verwezenlijkt, hetgeen, naar ons verlangen, ook door onzen wetgever in werking moet worden gebragt? Een der vreesselijkste volksrampen, de aardappelziekte, heeft geleid tot de eerste, groote afdoende hervormingen van den toestand van Ierland, en in Engeland aan de ligue tegen de graanwetten, met wier afschaffing een nieuw tijdperk van bloei voor den Engelschen arbeid geopend is, de zege verschaft.

Zoo brenge de tegenwoordige duurte der levensmiddelen ook ons tot nadenken, en scherpe onze zorgende belangstelling voor het algemeene welzijn.

Wat hier omschreven en uitgedrukt is, zij voortaan het einddoel der constitutionnele partij. Geene poging, om daartoe te geraken, mag verzuimd worden, — geene dier pogingen namelijk, welke der zaak, die het geldt, en der partij, die haar in het werk stelt, waardig is: dat wil zeggen, elke eerlijke, wettige en waardige poging.

Van eensgezindheid — wij kunnen het niet te dikwerf herhalen — hangt evenwel alles af; van eenheid in leiding en handeling zeer veel.

Dat de eerste, ook bij verscheidenheid van inzigt, om tot het gemeenschappelijk doel te geraken, zal verkregen worden, en dat het spoedig aan de laatste niet ontbreken zal, daarvan zijn wij ten volle overtuigd.

Buitenland.

ENGELAND.

In een Londensch weekblad, hetwelk aan de militaire aangelegenheden gewijd is, leest men het volgende: »Er is thans vast besloten tot de vermindering der groote staande legermagt, die in Ierland gehouden wordt, en de regementen infanterie, die uit Ierland naar de kolonien verlegd worden, zullen meestal alleen worden vervangen door depôts of hoogstens door een detachement cavallerie. Hoewel dit wapen dien ten gevolge meer verstrooid zal worden, zal het op de tegenwoordige sterkte blijven.

»Naar wij vernemen, hebben bijkans alle regementen infanterie, die thans active garnizoensdienst hier te lande doen, bevel ontvangen, om zich voor de overzeesche dienst gereed te maken, terwijl naar elk corps, hier te lande, van de cavallerie en de infanterie beide, last gezonden is, om alle onderofficieren een examen te doen ondergaan, ten einde van hunne geschiktheid voor bevordering te doen blijken. Hieruit zou men opmaken, dat de regering voornemens is, de kaders der landmagt te vermeerderen en nader tot den voet van oorlog te brengen.«

— Latere berigten uit Londen (tot 27 's avonds) stemmen geheel in met die, welke wij gisteren hebben medegedeeld. De ministriële bladen gaan voort het Britsche volk voor te bereiden op een oorlog met Rusland. De *Times* zelfs, anders zoo vredelievend in het geheele Oostersche vraagstuk, verklaart, dat het oogenblik tot handelen is gekomen en dat Ruslands Keizer ervaren zal, dat noch de Britsche regering, noch het Britsche volk te kort zullen schieten in de gewigtige worsteling, welke op handen is, en wel te minder, omdat men die niet gezocht noch gewild heeft. Het blad moedigt er toe aan, dien oorlog met al de kracht te voeren, welke er alleen een spoedig einde van kan doen verwachten; ofschoon men erkennen moet, dat indien eens het oorlogsvuur tusschen zoo groote tegenstanders ontbrandt, men kwalijk kan voorzien wanneer en wanneer die zal ophouden.

Het stellig bevel om in de Zwarte zee binnen te loopen, moet aan den admiraal Dundas zijn gezonden, en dit zelfs eene der voorwaarden zijn, waarop lord Palmerston weder in het bestuur is gekomen. Daarentegen zal de zaak der wet betrekkelijk het kiesregt in de aanstaande zitting van het Parlement niet voorkomen. Men acht die geheel ondergeschikt aan het buitenlandsche vraagstuk, dat aller diensten en toewijding en de opoffering van inwendige geschillen eischt.

In Parijs denkt een gedeelte der beurs gunstiger over den afloop der zaak; doch welonderrigte bladen zien die met de Londensche beurs in, zoo als zij is, namelijk dat de oorlog tusschen Rusland en Engeland, het laatste waarschijnlijk door Frankrijk gesteund, op handen is. De tijdingen uit Perzië en Khiwa schijnen den evenaar in den Britschen raad tot den krijg te hebben doen overslaan.

FRANKRIJK.

Men beklaagt zich thans zeer over de belemmering, welke de nijverheid ondervindt, ten gevolge van den steeds voortdurenden toestand van onzekerheid nopens het Oostersche vraagstuk. Zelfs gaan sommigen zoo ver, te verklaren, dat eene onbewimpelde oorlogsverklaring minder nadeel zou opleveren, dan de tegenwoordige gewapende vrede; vooral in de noordelijke departementen heerscht, naar men berigt, gebrek aan werk.

Er heeft een gerucht geloopen, dat de regering de tentoonstelling van 1854 zou willen uitstellen; doch er schijnt, althans vooreerst, daaraan niet gedacht te worden.

PRUISSEN.

Volgens berigten uit Berlijn, is de bekende generaal von Radowitz, een der meest vertrouwde raadslieden van den koning van Pruissen, den 25sten dezer, overleden. Hij was sedert lang in een bedenkelijken toestand.

ZWEDEN.

Volgens berigten uit Stokholm van den 16 dezer, is de Rijksdag door de regering uitgenoodigd, eene geheime commissie te benoemen, en hadden de keuzen daarvoor reeds plaats gehad. Men vermoedde, dat de regering langs dien weg aan den Rijksdag eenige mededeelingen aangaande hare buitenlandsche staatkunde zoude doen.

PORTUGAL.

Volgens berigten uit Lissabon van 19 Dec. hadden de Cortes, den 15, hunne zittingen hervat en had de regent den 19 den voorgeschreven eed in die vergadering afgelegd.

Gelijk voorzien werd, is door de regering een voorstel gedaan, om den, bij de staatsregeling bepaalden tijd der minderjarigheid van den koning, te verkorten.

Er zijn twee Engelsche hoofdofficieren te Lissabon aangekomen, gelijk verzekert wordt, om een waakzaam oog op de gebeurtenissen in Portugal te houden; voor het oogenblik schijnt alle vrees voor onrust verdwenen; men meent onderrigt te zijn, dat de woelzieken de uitvoering van hunne plannen niet zullen beproeven, zoolang de maarschalk Saldanha aan het roer van zaken is, welke krijgsman hun zoo weet te beteugelen.

TURKIJE.

Langs den gewonen weg uit Konstantinopel ontvangene berigten, de dagteekening voerende van den 12 December, behelzen eenige, inderdaad belangrijke bijzonderheden, betreffende het gebeurde bij Sinope. Men vindt die in de mededeelingen van de bevelhebbers der stoomfregatten *Retribution* en *Mogador*, welke, zoo als vroeger reeds is berigt, den 9 dezer van Sinope te Konstantinopel zijn teruggekomen. De genoemde bevelhebbers hebben een zeer treurig tafereel opgehangen van hetgeen zij hebben gezien, en onder anderen verhaald, dat niet alleen de zee voor de stad, bedekt was met lijken en stukken van verbrijzelde schepen, maar dat ook de scheepstimmerwerven geheel waren verbrand, en de stad voor drie vierde gedeelten was vernield.

De geneeskundigen, welke zich aan boord der stoomfregatten bevonden, hebben onverwijld hunnen arbeid begonnen en de gekwetsten geholpen, van welke ongeveer 250 naar Konstantinopel zijn overgebragt.

Het gedeelte der stad Sinope, 't welk door de Christenen wordt bewoond, heeft niet geleden. Eén persoon slechts, namelijk een bediende van den Oostenrijkschen consul, is in dat kwartier, door een Russischen kanonkogel gedood. Deze omstandigheid is met genoegen vernomen, omdat zij strekt tot genoegzame wederlegging

ing van hetgeen eerst in Konstantinopel, door de Grieksche Christenen, is verspreid, betreffende ongehoorde wreedheden, waaraan de Turksche bevolking te Sinope zich, ten aanzien der Grieksche aldaar, zoude hebben schuldig gemaakt. Het is verder uit de verslagen der bevelhebbers der stoomfregatten op de meest overtuigende wijze gebleken, dat de Turken zich met de grootste kloekmoedigheid te Sinope hebben te weer gesteld. Men heeft zich niet weinig beklaagd over het gedrag van den militairen bevelhebber van Sinope, die zich, nadat de eerste bommen waren gevallen, uit de voeten heeft gemaakt.

De Turksche zeemagt van Sinope was veel zwakker dan de Russische, welke laatste zes linieschepen, waarvan twee driedekkers, telde, en verder zes fregatten en eenige kleine vaartuigen. Daarenboven was de ligging der Turksche divisie onder den wind, en alzoo zeer ongunstig, nademaal het, door den damp van het buskruid, niet mogelijk was, dat de bewegingen der Russische vloot door de Turksche bevelhebbers werden waargenomen. Verder kon de Turksche vloot door het geschut der batterijen niet worden ondersteund of beschermd, en had zij slechts te beschikken over de helft harer artillerie. Niettegenstaande al deze uiterst nadeelige omstandigheden, hebben de Turken zich gedurende vijf uren manmoedig verdedigd. Elf hunner schepen zijn vernield, en men begroot het aantal der gesneuvelden op meer dan de helft der geheele bemanning, ten getale van meer dan 4000 schepelingen. De Russen hebben ongeveer 200 Turken, die zich met zwemmen zochten te redden, gevangen genomen en naar Sebastopol vervoerd. Onder dezen bevond zich de admiraal Osman-pacha. De schout-bij-nacht Hussein-pacha, die zijn fregat niet heeft verlaten, dan nadat het bijna geheel was gezonken, is door een kogel getroffen, op 't oogenblik, dat hij, op een stuk hout drijvende, de kust zoude bereiken.

Na het Turksche smaldeel te hebben vernield, is de admiraal Naschimoff overgegaan tot het bombarderen van de stad. Nadat ook in dit opzigt de bevelen der Russische Regering waren volbragt, heeft het Russische eskader den 2 December den terugtogt aangenomen. Alvorens te vertrekken, heeft de admiraal Naschimoff een brief gezonden aan den Oostenrijkschen Consul, waarin hij verklaart, dat hij verpligt was geweest, om met zoodanige gestrengheid te werk te gaan, omdat hij had vernomen, dat Turksche vaartuigen, waarmede aan Rusland cijnsbare volksstammen gedurig wapenen en oorlogsbehoeften bekwamen, om den strijd tegen Rusland vol te houden, eene schuilplaats hadden gezocht en gevonden op de reede van Sinope.

Terwijl de vroegere telegraphische berigten reeds vermeldden, dat de vereenigde vloten de Zwarte Zee waren binnengestevend, en de halfofficiële verklaringen in Frankrijk en Engeland dit ook doen verwachten, meldt een telegraphisch berigt uit Weenen van heden 20, de tijding uit Konstantinopel van den 16, houdende, dat de admiralen hebben geweigerd, met hunne vloten naar de Zwarte Zee te stevenen, omdat de bij Sinope vernielde vloot bestemd is geweest, om krijgsbehoeften aan Russische opstandelingen over te brengen; dat deze vlootvoogden een aanval op Sebastopol afraden, maar zich bereid verklaren, om de Turksche havens te helpen beschermen. In hoe verre nu de sedert in Londen en Parijs genomen besluiten met deze tijding overeenkomen, zal de tijd moeten leeren.

VEREENIGDE STATEN.

Als vervolg van de gister medegedeelde berigten strekke het volgende: Daar de opbrengst der tolregten, berekend naar den invoer van 1853, nog nagenoeg 45,000,000 dollars beloopen, zullen, naar het voornemen der Regering geene verdere verlaging der invoerregten worden voorgesteld voor dat de staatsschuld geheel zal zijn afbetaald. De voorgestelde tarief-wijziging zou in werking komen met 1 Januarij 1855. Wanneer het invoerregt op 24 p. c. bepaald wordt voor alle artikelen die niet vrij of aan het hoogste regt onderworpen zijn, zal de inning der regten veel gemakkelijker, en het regt op sommige artikelen lager worden; de verhooging kan vermindering van den invoer, en de verlaging vermeerdering van dezelven ten gevolge hebben, en het eene gevolg zal in zekere mate door het andere worden opgewogen.

Onder de artikelen, die de regering voorstelt op de lijst der tolvrije goederen te brengen, zijn de belangrijkste: koffij, thee, indigo, tin, alle specerijen, verder schors van alle soort, voor verwers-, looijers-, geneeskundig of ander gebruik, brons, cacao, koper, edelgesteenten, aardewerk, vlaszaad, vruchten, groen, gedroogd, gepekeld enz.; onbewerkte hoorens en beenderen; linnen, gebleekt en ongebleekt; lijnzaad; eenige soorten van manafacturen van wol, zijde enz.; lompen; zout; salpeter; ruwe of halfbewerkte zijde; allerlei zaden die voor den land en tuinbouw, voor het fabrijkwezen of de geneeskunde gebruikt worden; huiden; staal; talk; vet en smeer; vanille; wijnen; werkhout; wol die minder dan 10 cents het pond kost; garens; zink.

Brandewijn en alle andere geestrijke dranken en likeuren zullen, naar het voorstel der regering voortaan aan het hoogste regt, van 100 p. c. onderworpen zijn.

In het verslag door het departement van marine aan het Congres ingediend, wordt eene versterking der vloot en eene nieuwe organisatie der zeemagt voorgesteld.

„Wij hebben — zegt het hoofd van dat departement — thans geen 40 schepen die, wanneer het vereischt werd, in negentig dagen tijds voor werkelijke dienst gereed zouden kunnen zijn.

„Mijn departement zou alzoo behooren te worden gemagtigd, om ten minste zes schroefstoomfregatten van de eerste klasse te doen bouwen; dit zal, naar men meent, op onze werven kunnen geschieden te gelijk met het thans onder handen zijnde werk en met de gewone herstellingen van schepen, die van verre reizen terugkomen. Zij zullen naar raming tusschen de vier en vijf millioen dollars kosten, en in nagenoeg twintig maanden kunnen worden afgebouwd."

Verder wenscht de minister van marine de verbouwing en voltooijing van twee oorlogschepen, die sedert 1819 op stapel staan, en de verandering van een oud linieschip in een stoomfregat; zullende, wanneer zijn voorstel aangenomen en uitgevoerd wordt, de vloot worden versterkt door de toevoeging van twee zeilfregatten van de eerste klasse en zeven stoomfregatten van de eerste klasse, elk 50 stukken kunnende voeren, terwijl er thans in de Noord-Amerikaansche vloot geene stoomboot is van meer dan 10 stukken. De oprigting van constructiewinkels voor stoomtuigen en eene vermeerdering der aanwerving van zeelieden met 2500 man [van 7500 koppen tot 10,000] worden verder door den minister wenschelijk geacht. Ook in de organisatie der zeemagt worden veranderingen voorgesteld; vooreerst de vaststelling van bepalingen tot het ontslaan van officieren die niet langer voor de dienst geschikt zijn, zullende aan verdienstelijke officieren een gedeelte hunner jaarwedde als pensioen gelaten worden; opklimming der officieren naar verdiensten en geschiktheid, en niet naar bloote ancienneteit; regeling van het bedrag der jaarwedde naarmate der werkelijke dienst op zee; de instelling van een raadgevend collegie voor de toepassing der nieuwe regelen op de bevordering en het ontslag van zee-officieren. Ten einde de zeelieden aan te moedigen om zich voor langen tijd voor de dienst op 's lands vloot te verbinden, wordt een stelsel van belooningen en straffen voor het scheepsvolk voorgesteld. De minister verklaart zich bepaaldelijk tegen de weder invoering der geeselstraf op de vloot.

In het verslag van het Departement van Oorlog wordt eene vermeerdering van de getalsterkte der landmagt aanbevolen; het daarvoor bepaalde maximum is 13,821 man, maar de werkelijke sterkte is 10,417, waarvan 8,378 langs de grenzen der Unie dienst doen. Recruten zijn thans zeer moeijelijk te bekomen; hetgeen het verslag toeschrijft aan de alom in den lande heerschende welvaart.

De Indiaansche volksstammen van Californie en Oregon blijven woelig; en het is steeds noodig veiligheidsmaatregelen tegen hen te nemen. Ook zijn op de zeekusten inzonderheid langs den Stillen Oceaan, eenige fortificatiën noodig. Verder wordt de oprigting van nationale tuighuizen in onderscheiden gedeelten des lands door de regering wenschelijk geacht.

MEXICO.

Sedert lang had men gezegd dat de dictator Santa Anna voornemens was, zich tot Keizer te verklaren. Dit bevestigt zich thans; den 12 December zou dit werkelijk plaats gehad hebben.

De gewezen president Cevallos is uit het land gebannen.

Binnenland.

's Gravenhage, 29 December.

Z. M. heeft goedgevonden den gen. der inf. bar. D. Fagel, behoudens pensioen, eervol te ontslaan als Hoogstdeszelfs buitengewoon gezant en gevolmagtigd minister bij het Hof van Frankrijk, onder dankbetuiging voor de zeer trouwe, zeer goede en langdurige diensten door hem aan den lande, aan den Koning en aan Zijn Huis bewezen, en hem voorts te benoemen tot Minister van Staat.

Z. M. heeft goedgevonden den heer mr. L. A. Lightenvelt, met den laatsten dezer maand eervol te ontslaan als Minister voor de Zaken der Roomsch-Katholijke Eeredienst, onder dankbetuiging voor de gewigtige diensten door hem in die betrekking bewezen, en hem te benoemen tot Hoogstdeszelfs buitengewoon gezant en gevolmagtigd minister bij het Hof van Frankrijk.

Z. M. heeft goedgevonden met den 1sten Januarij aanstaande, tot Minister voor de Zaken der Roomsch-Katholieke Eeredienst te benoemen, den heer mr. J. A. Mutsaers, thans raadsheer in den Hoogen Raad.

Z. M. heeft goedgevonden, den heer J. O. van Olst jr. te benoemen tot heemraad in het polderdistrict Overbetuwe [Gelderland.]

Z. M. heeft benoemd tot notarissen: te Dordrecht, mr. G. B. A. Struijk, advocaat en candidaat-notaris aldaar; en te Winterswijk, mr. W. A. Roelvink, plaatsvervangend kantonregter en candidaat-notaris aldaar.

Z. M. heeft benoemd tot regter in de arr.-regtb. te Leijden, mr. H. P. J. Tollens, thans kantonr. te Noordwijk; tot kantonr. te Leijden, mr. H. Gever, thans griffier bij het kantongeregt aldaar; tot griffier bij het kantongeregt te Leijden, mr. H. C. Huijser, thans plaatsvervangend kantonregter aldaar; en tot plaatsvervanger van den kantonregter te Leijden, mr. P. H. Berkhout, advocaat aldaar.

Z. M. heeft eervol ontslag verleend aan W. D. van Roggen, als plaatsvervangend kantonregter te Wijchen; en aan Jhr. mr. W. T. Gevers Deijnoot, als regter plaatsvervanger in de arrondissements-regtbank te Rotterdam.

Z. M. heeft verleend de volgende pensioenen, als aan: L. J. van Tiffelen, visiteur der in- en uitgaande regten en accijns, te Hellevoetsluis f 640; W. Cohen, arrondissements-directeur der indirecte belastingen te Alkmaar f 2215; S. H. van der Hoek, schatter van het slagtvee te Girkerk f 88; en T. Pijls, ontvanger der directe belastingen en accijnsen te Brunsum f 537.

Z. M. heeft goedgekeurd de beroepingen van predikanten, uitgebragt door de kerkeraden der gemeenten hierna genoemd, als: 1°. van de Herv. gem. te Zutphen, op T. K. M. von Baumhauer, predikant te [illegible]; 2°. van de Herv. gem. te Waterlandkerkje, op Æ. W. Bogemann, candid. bij het prov. kerkbestuur van Drenthe; 3°. van de Herv. gem. te Almkerk en Emmichoven, op J. B. Knottnerus, cand. bij het prov. kerkbestuur van Utrecht; 4°. van de doopsgezinde gem. te Hoorn op Texel, op D. Lodeesen, proponent bij de algemeene doopsgezinde societeit te Amsterdam.

Z. M. heeft de heeren D. M. Ezechiels, te Rotterdam, en mr. A. de Pinto, te 's Gravenhage, bij voortduring benoemd tot leden van de hoofd-commissie tot de zaken der Israëliten.

Z. M. heeft benoemd bij het personeel van de geneeskundige dienst der landmagt, tot officier van gezondheid der 2de klasse, de officieren van gezondheid van de 3de kl. A. F. Umbgrove en H. L. Verspijck.

Z. M. heeft aan den gepensioneerden luit.-kol. jhr. H. J. E. van Bevervoorde, laatstelijk adj. in het prov. kommandement van Noordbrabant, het voortdurend dragen vergund van de activiteits-uniform van het wapen der infanterie.

Z. M. heeft beslist, dat met de maand Mei aanstaande, bij het wapen der infanterie, de navolgende garnizoens-veranderingen zullen plaats hebben, namelijk: 2de regement infanterie, staf met het 1ste, 2de en 4de bataillon te 's Bosch; het 3de bat. te Woerden; 4de regem. infant., staf en het 3de bat. te Vlissingen; het 4de bat. te Vlissingen [waarvan 2 compagnien te Breskens]; het 1ste bat. te Middelburg [waarvan 1 comp. te Veere]; het 2de bat. te Neuzen [waarvan 1 comp. te Sluis]; 6de regem. infant., staf te Haarlem; het 1ste bat. te Amsterdam; het 2de bat. te Delft; het 3de bat. te Hoorn; het 4de bat. aan den Helder; 8ste regem. infanterie, staf met het 1ste en 2de bat. te Nijmegen; het 3de bat. te Grave; het 4de bat. te Arnhem.

Wij vernemen, dat de verandering, die het personeel van het Ministerie door de benoeming van den heer Mutsaers heeft ondergaan, hoogstwaarschijnlijk nog door eene andere zal worden opgevolgd.

Het Ministerie moet, naar men zegt, niet ongeneigd zijn, om den Minister van Finantiën te bewegen, zich alleen met het departement van Herv. Eeredienst te vergenoegen.

De moeijelijkheid moet evenwel niet alleen bestaan in den zekeren tegenzin, dien de heer van Doorn schijnt geopenbaard te hebben, om zich uitsluitend op de toepassing van de wet op de kerkgenootschappen toe te leggen; maar ook in het vinden van een *geschikt* persoon, tevens gezind, om zitting te nemen in een Ministerie, zoo bont van politieke kleur, als het tegenwoordige is.

* Onder de muzikale talenten van naam, die zich eerlang hier ter stede zullen doen hooren, mag men tellen den heer P. Boulanger, de jeugdige fransche pianist en toonzetter, die zich bij de groote tentoonstelling in Londen veel roem verwierf en sedert ook de vereenigde Staten bezocht. Hij is een waardig kweekeling van Chopin en moet, in opvatting van de gewrochten der groote componisten, uitmunten; in uitvoering meesterlijk zijn; in kunstvaardigheid de beste pianisten op zijde streven. Zijne eigene compositien zijn karakteristiek, in edelen krachtigen stijl.

* De heer Henrij Elliot, thans secretaris van legatie bij het Britsch gezantschap te 's Hage, is tot gelijke betrekking bij het Hof van Weenen benoemd.

* De provinciale commissie van geneeskundig onderzoek en toevoorzigt in Zuid-Holland, residerende te 's Gravenhage, heeft het doelmatig geacht, ter algemeene kennisse te brengen, dat zij op den 25sten Dec. 1853, de lijkschouwing gedaan heeft van Engeltje van der Vlies, den 22ste dier maand te Pijnacker overleden, welke vrouw, volgens opgaaf, van af den jare 1818 geen voedsel gebruikt zoude hebben. Bij die lijkschouwing, waarvan proces-verbaal is opgemaakt, is echter

gebleken, dat die opgaaf *onwaar* is, en dat genoemde Engeltje van der Vlies, tot zeer kort voor haren dood, VOEDSEL *tot zich genomen heeft.*

Men verneemt, dat het H. M. de Koningin heeft behaagd, twee prachtige porseleinen bloemvazen ten geschenke te geven voor de verloting van handwerken, die ten behoeve der algemeene armen te Purmerende zal plaats hebben.

De heer G. Becherer, timmerman, is tot tweeden onderwijzer in het Bouwkundig Teekenen aan de Academie *Minerva*, te Groningen, benoemd, in de plaats van den heer H. Raammaker, die tot opzigter bij den waterstaat is benoemd.

* Directeuren der te Rotterdam gevestigde Zuid-Hollandsche maatschappij tot redding van schipbreukelingen, hebben aan belanghebbenden kennis gegeven, dat zij, ten gevolge van het besloten water, de termijn tot inzenden van modellen of het beantwoorden der prijsvraag, uitgeschreven ter bekoming van doelmatige scheepspompen, verlengd hebben tot Maart aanstaande.

Gisteren is de bekende Engeltje van der Vlies te Schiedam ter aarde besteld.

In de zitting van den gemeenteraad van Haarlem, heeft de Burgemeester voorgesteld bij het reglement van orde de volgende bepaling te voegen:

»Indien een lid, om welke reden dan ook, tot de orde geroepen, daaraan niet voldoet, zal de voorzitter hem het stilzwijgen gelasten. Wanneer hij niet dadelijk gehoorzaamt, zal de voorzitter hem gelasten de raadzaal, en des noods het raadhuis te verlaten, en hem de zitting in de vergadering van dien dag ontzeggen. Bij het niet opvolgen van dezen last is de voorzitter verpligt, zijn gegeven bevel, door al de hem ten dienst staande middelen, ten uitvoer te doen leggen.«

Dit voorstel is verzonden naar de commissie belast met het ontwerpen van het Reglement van orde.

Wij deelden onlangs een berigt mede nopens de beweging van den grond van den zoogenaamden Zandberg, tusschen Rijswijk en Ravenswaay. In een schrijven in de *Utrechtsche Courant*, leest men de bewering, dat die beweging, naar alle waarschijnlijkheid, geen vulcanischen oorsprong kan hebben. Hetzelfde verschijnsel zou ook, tijdens de droogmaking van het Haarlemmermeer zijn waargenomen, hetgeen den schrijver aanleiding geeft te onderstellen, dat, daar de omstreken van het dorp Rijswijk grootendeels op zoogenaamden Derriegrond rusten, die door zijne weekheid zeer gemakkelijk voor verschuiving vatbaar is, deze door den minderen druk van het, thans buitengewoon lage water, en daaruit volgende lagen waterstand van de binnendijks gelegene poelen, allen steun van het water missende, eene langzame verschuiving ondergaan en daardoor aan den bovengrond eene geringe beweging mededeelen.

De Staten vergadering van Overijssel is tegen 3 Jan. a. s. opgeroepen tot eene buitengewone zitting, waarin 1°. zal moeten worden gekozen een lid voor de Eerste Kamer der Staten-Generaal, en 2°. zal moeten worden geregeld de tractementen van den stuur- en van den sluiswachter te Ane en bepaald het tarief der stuurregten aldaar.

Den 24 dezer is Z. M. schoener *de Adder*, komm. luit. ter zee 1ste kl. J. C. Holtzapffel van Hellevoetsluis naar Suriname vertrokken.

Men meldt als eene bijzonderheid, dat de wed. van Jacobus Mink, wonende in den welbekenden fruitkelder aan de Oude Vischmarkt, te Zwolle, op 25 dezer haren 101 verjaardag vierde, in de volmaakste gezondheid en in het volle bezit van alle zintuigen.

Volgens de *Pruissische Correspondent*, zou de Koning van Pruissen zijne goedkeuring hebben gehecht aan de verlenging van de Keulen-Crefelder spoorweg tot aan de Nederlandsche grenzen, in de rigting van Nijmegen, en zouden ook de comités, die de concessie voor den weg van Vierssen naar Venlo vragen, genoegen nemen, dat die weg door de Regering aangelegd en geëxploiteerd werd. Alvorens echter deze ondernemingen tot stand zullen komen, zal men zich verzekerd moeten hebben van de goedkeuring van de Nederlandsche Regering tot het verlengen der spoorwegen tot Nijmegen en Venlo.

Correspondentie.

De brief van « Bestuurders der Afdeeling Arrondissement Leiden van het Metalen Kruis », zal morgen geplaatst worden.

Ingezonden Stukken.

Mijnheer de Redacteur!

In uw geacht Blad van den 26 Dec. N°. 183, las ik, dat de Minister van Buitenlandsche Zaken den heer Thorbecke in den loop der discussiën over het voorstel der negen leden heeft verweten, dat hij te Maastricht en te Breda was gekozen op de verklaring, van te zullen optreden als *beginsel*, niet als *voorwerp* van oppositie, en dat de Nederlander op zijne gewone dubbelzinnige wijze van doen, tracht aan te toonen dat de *Grondwet* dat gerucht heeft verspreid in haar N°. van den 17 Mei 1853. Veroorloof mij U mits dezen de volgende opheldering, voor welker waarheid ik in sta, te geven aangaande het ontstaan en de verspreiding van dat gerucht dat, zonderling genoeg! door een lid der Regering in de parlementaire discussie, als middel van verwijt, is gebezigd. Dat berigt kwam het eerst voor in *de Provinciale Drentsche en Asser Courant* van Mei jl. en was, naar ik met zekerheid weet, afkomstig van een harer correspondenten, mij persoonlijk bekend, die het der Redactie had toegezonden, tegelijk met het berigt dat dr. H. J. Nassau verklaard zoude hebben, niet in aanmerking te willen komen bij de benoeming van leden voor de Tweede Kamer der Staten-Generaal. Het luidde, voor zoover ik mij herinner, nagenoeg aldus: »Men meldt ons uit 's Hage, dat de heer Mr. J. R. Thorbecke op eene desbetreffende vraag aan eene kiezersvereeniging heeft geantwoord, dat hij zich de keus tot lid der Tweede Kamer zal laten welgevallen, mits men in hem een beginsel kieze en niet een voorwerp van oppositie.» Hoe onwaarschijnlijk dat berigt ook was, zoo werd het evenwel en zonder vermelding van de bron, overgenomen door de *Prov. Friesche*, *Groningsche*, *Utrechtsche Prov. en Stads-Courant, het Handelsblad* en meer andere dagbladen. Gij ziet intusschen, Mijnheer de Redacteur! dat de heer van Hall bedoeld gerucht, dat overigens in de Tweede Kamer niet moest zijn vermeld of verkeerd opgevat óf verkeerd voorgedragen heeft. Immers, volgens genoemde dagbladen, zou de heer Thorbecke hebben verklaard: dat hij zich het lidmaatschap der Tweede Kamer zou laten welgevallen *mits men in hem een beginsel kieze* (dus niet een *beginsel van oppositie* of bemoeijelijking der Regering) en niet een voorwerp van oppositie, waartoe zijn naam en zijne antecedenten, bij de toenmalige spanning der gemoederen, zoo ligt hadden kunnen worden misbruikt. Er lag dus in dat gerucht, zoo als het door de *Prov. Drentsche Courant* was medegedeeld, een bewijs en sprekend blijk van de edelmoedigheid des heeren Thorbecke, die bij alle miskenning der diensten door hem aan den lande bewezen, niet wenscht te worden gekozen als voorwerp van oppositie, maar als de uitdrukking van een beginsel, dat zoovele zegenrijke vruchten heeft opgeleverd: het beginsel van liberalismus ondersteunende het goede door welke partij of rigting ook voorgesteld en verwerpende al, wat ondoelmatig is, zonder op de *personen* te letten, maar alleen op de *zaak* zelve. In dien zin heeft de heer van Hall het gerucht niet opgevat, ofschoon die zin, volgens de wijze van melding doorde dagbladen, de meest natuurlijke is.

Met de plaatsing dezer regelen, in Uw geacht Blad, zult UEd. ten hoogste verpligten:

Een bestendigen Lezer.

Assen 27 December.

Advertentiën.

VAN DRUTEN & BLEEKER, te Sneek, geven uit:

F. BASTIAT,

STAATHUISHOUDKUNDIGE HARMONIEN, uit het Fransch overgebragt door **Mr. S. A. SIMON VAN DER AA.** 2 deelen in gr. 12mo à *ƒ* **6.00.**

Den Uitgevers werd dezer dagen door eene bevoegde hand berigt:

Met kracht beveel ik aan ieder uwe vertaling der Harmoniën van BASTIAT aan. — Ieder jong mensch van opvoeding moet dat werk in merg en bloed hebben. Moge een copieus debiet de uitgave bekroonen!

Misschien is er geen beter middel, om heldere denkbeelden over de welvaart van alle klassen der maatschappij te verbreiden, dan de lezing van dit boek te bevorderen.

GESCHIEDENIS
VAN DEN JONGSTEN TIJD.

SEDERT DEN VAL VAN NAPOLEON TOT OP ONZE DAGEN, door **Dr. K. HAGEN.** Vrij bewerkt naar het Hoogduitsch door **Mr. P. BOSSCHA.** 3 deelen zeer compressen druk in gr. 8vo. *ƒ* **12.50.**

Alle beminnaars van degelijke lektuur wordt dit zeer belangrijk werk aanbevolen. Voor hen, die belang stellen in de kennis van de Gebeurtenissen der laatste tijden is dit in een liberalen geest geschreven werk onontbeerlijk.

(238)

Bij JOH. NOMAN EN ZOON, te Zalt-Bomme[l]
en alom is te bekomen:

Engelsch-Nederduitsch en Nederduitsch-Enge[lsch]

WOORDENBOEK.

Naar de beste Woordenboeken met zorg bewerkt d[oor] H. PICARD. Twee deelen, in één keurig Engelsch-lin[nen] band.

Slechts *ƒ* 3.90.

Dit WOORDENBOEK, dat zich vooral ondersch[eidt] van alle anderen, door deszelfs volledigheid, zoowel door goedkoopheid, wordt een ieder aanbevolen, vooral ook landverhuizers naar *Noord-Amerika*.

1°. B. VAN MERLEN, (Kolonel), De afrigtingskun[st] 8°. *ƒ* 0.75.

2°. ———————— De hoogere afrigtingskun[st] met platen. *ƒ* 0.75.

3°. ———————— Nieuwe afrigtingskunst, *ƒ* 0.40.

4°. ———————— Figuren in houtsneê, van school der Ruiters, Peloton school en afrigtingskunst, *ƒ* 0.40.

5°. ———————— Proeve eener wet op de bev[or]dering bij het Nederlandsc[he] Leger, gr. 8°. *ƒ* 0.40.

6°. ———————— Handleiding tot het gewenn[en] van de Paarden, 8o. *ƒ* 0.30

7°. P. P. ROORDA VAN EYSINGA, Aardrijksb[e]schrijving van Nederlandsch-Indie, met eene uitv[oe]rige kaart, gr. 8o. in linnen prachtband. *ƒ* 3.50.

De Nederl. Handelmaatschappij

N VERBAND MET ONZEN

OOST INDISCHEN HANDEL

gr. 8o. à *ƒ* 1.20.

(239)

Prijs-Courant der Effecten.

AMSTERDAM, 29 December 1853.

Nederland.	Pct.		**Rusland.**	Pct.	
Ned. W. Schuld.	$2\frac{1}{2}$	$62\frac{1}{2}$ $\frac{11}{16}$ $\frac{5}{8}$			
Dito Certificat.	3	74 $\frac{13}{16}$ $\frac{7}{8}$	*Hope* 1798/1816	5	107
Dito Dito	4	$93\frac{3}{4}$ 4 $\frac{15}{16}$	Dito 1828/1829	5	
O. I. Leening.	4		Cert. 1831/1838	5	
Amort. Syndic.	$3\frac{1}{2}$		Dito Dito	$4\frac{1}{2}$	95
Hand.-Maats.	$4\frac{1}{2}$		Dito *Hope*	4	$89\frac{1}{2}$
Belgie.			Dito *Stieglitz*	4	$88\frac{1}{2}$
Certificaten	$2\frac{1}{2}$		Dito dito 5e Ser.	4	
D° *Rothschild*	$2\frac{1}{2}$		Inschr. Assig.	6	$70\frac{1}{4}$
Frankrijk.			Certific. dito.	6	$70\frac{3}{8}$
Obligatiën	3				
Spanje.			**Polen.**		
Nieuwe	1	$21\frac{3}{8}$ $\frac{1}{2}$ $\frac{7}{16}$	Obligatiën	4	
Dito Buitenl.	3		**Oostenrijk.**		
D° Binnenl. 5/m.	3	$41\frac{1}{16}$ $\frac{3}{16}$ $\frac{1}{8}$			
Bew. Sp. Com.		$5\frac{1}{16}$ $\frac{1}{8}$	Metalliek	5	$76\frac{5}{16}$ $\frac{3}{4}$
Amort. Schuld.			Dito bet. Amst.	5	$92\frac{1}{2}$ $\frac{3}{4}$
Portugal.			Dito letter B.	5	$92\frac{1}{2}$ $\frac{3}{4}$
Londen nieuwe.	5	$37\frac{3}{8}$ $\frac{5}{8}$ $\frac{1}{2}$	Dito 1847	$2\frac{1}{2}$	$39\frac{1}{2}$ [illegible]
Dito uitgest.	4		Dito 1851 [illegible]	[illegible]	$39\frac{1}{2}$ [illegible]

Philad., Bankactien, $4\frac{1}{16}$ [illegible] Onb. 22, $\frac{1}{8}$, $\frac{1}{16}$; Gre[naad] te Londen, p. s. 100 $2\frac{1}{2}$ pct. $20\frac{3}{4}$; Peru $4\frac{1}{2}$ pct. $65\frac{1}{2}$.

De markt bleef heden over het geheel door verkooporders welke in de hoofdsoorten van Holl. zoowel als van vreem[de] effecten geëffectueerd werden zeer ongunstig gestemd.

FRANKFORT, Dingsdag 27 Dec. 5 pct. Metal. 79[...] Bank-act. 1380; Spanje 1 pct. $21\frac{5}{8}$; dito 3 pct. $41\frac{1}{2}$; W[issel] op Weenen $102\frac{1}{4}$.

Van oostenrijksche fondsen waren de 5 pct. Metaliek[...] onveranderd; de Bank-act. lager; Spaansche hebben n[iet] gevarieerd; Wissel op Weenen meer aangeboden.

LONDEN, Woensdag 28 December. Consols op tijd $93\frac{7}{8}$, 9[...] Mexico N. 3 pct. $24\frac{1}{8}$; Peru N. $4\frac{1}{2}$ pct. $68\frac{1}{2}$, 68; Po[r]tugal 43; Sardinie 5 pct. $90\frac{1}{2}$; Spanje 1 pct. $21\frac{7}{8}$; Ruslan[d] $4\frac{1}{2}$ pct. $98\frac{1}{4}$; dito 5 pct. 112.

PARIJS, Woensdag 28 December. Fr. $4\frac{1}{2}$ pct. op t. 10[...] dito 3 pct. op t. 74.15; Sp. Binn. 3 pct. 42; dito 1 p[ct.] $21\frac{3}{4}$; Belg. $4\frac{1}{2}$ pct. 96; Rusl. $4\frac{1}{2}$ pct. $96\frac{1}{2}$; N. Metall[...] pct. 94.

WEENEN, Woensdag 28 December. N. Metall. $93\frac{3}{4}$; d[ito] lett. B. 111; Bankactien 1382; Lomb. 5 pct. $100\frac{3}{4}$; W[issel] Londen 11.17; Parijs 136; Zilver $15\frac{1}{2}$.

Beurs geanimeerd op de berigten uit Londen en Par[ijs].

MADRID, Zaturdag 24 December. Spanje binn. 3 pct. [...] dito nieuwe 1 pct $22\frac{1}{16}$; Certificaten $3\frac{3}{4}$.

Bij JOH. NOMAN EN ZOON te 's Gravenh[age]